

7. Теорія держави і права: Навч. посібник / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.

8. Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Х.: Право, 2009. – 584 с.

9. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 6 : Т-Я. – 2004. – 768 с.

10. Лукьянова Е. Г. Теория процессуального права / Е. Г. Лукьянова. – 2-е изд., перераб. – М.: НОРМА, 2004. – 240 с.

11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.

***Купрій Віталій Миколайович – народний депутат України.**

Стаття надійшла до редакції 06.04.2017 р.

УДК 340.13

Іван Француз *

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОРГАНІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ ЗА РАДЯНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Стаття присвячена визначенню основних закономірностей розвитку засад правового регулювання органів примусового виконання судових рішень в Україні за радянських часів. Встановлені характерні ознаки та особливості правового регулювання органів примусового виконання судових рішень у даний історичний період. Автором обґрунтовується, що наслідком законодавчої регламентації діяльності органів примусового виконання судових рішень в радянській Україні стала повна їх трансформація у завершальну стадію цивільного процесу та злиття з радянською судовою системою.

Ключові слова: виконавче провадження, органи примусового виконання судових рішень, радянська правова система, судова система, судові виконавці.

Француз И. Г. Трансформация органов принудительного исполнения судебных решений в Украине при советской правовой системе.

Статья посвящена раскрытию основных закономерностей развития основ правового регулирования органов принудительного исполнения судебных решений в Украине в советское время. Определены характерные признаки и особенности правового регулирования органов принудительного исполнения судебных решений в этот исторический период. Автором обосновывается, что следствием законодательной регламентации деятельности органов принудительного исполнения судебных решений в советской Украине стала их полная трансформация в завершающую стадию гражданского процесса и слияние с советской судебной системой.

Ключевые слова: исполнительное производство, органы принудительного исполнения судебных решений, советская правовая система, судебная система, судебные исполнители.

Frantsuz I. H. Transformation of judgments enforcement bodies in Ukraine within soviet legal system.

The article is devoted to the determination of the basic regularities of the development of legal framework of the judgments enforcement bodies in Ukraine within soviet times. Established characteristics and features of legal regulation of the judgments enforcement bodies in this historic

period. The author argues that the effect of legislative regulation of activities of the judgments enforcement bodies in Soviet Ukraine became their complete transformation in the final stage of civil process and merge with the Soviet judiciary.

Keywords: enforcement proceedings, judgments enforcement bodies, soviet legal system, judiciary, court executors

Актуальність проблеми. Правове регулювання суб'єктів виконання судових рішень на українських землях пройшло у своєму історичному розвитку складний шлях, а формування та становлення його законодавчого визначення, у першу чергу, залежало від перипетій суспільного та державного розвитку країн, частиною яких у той чи інший історичний період були українські землі. Не є виключенням із цього правила період перебування України у складі СРСР, оскільки законодавча регламентація діяльності органів примусового виконання судових рішень на території України була невід'ємною складовою загальносоюзного законодавства.

Вважаємо, що питання правового регулювання суб'єктів примусового виконання судових рішень незалежної України, визначення їх правового статусу неможливо досконало зрозуміти та усвідомити без врахування такого тривалого періоду в історії України як радянський.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування правового регулювання органів примусового виконання судових рішень в Україні за радянської доби присвячено чималу кількість праць вітчизняних авторів з соціогуманітарних наук. Зокрема, означені аспекти досліджували такі вчені, як Авторгов А. М., Бабич В. А., Бадалова О. С., Бородін І. Л., Гетманцев О. В., Гришко Є. М., Гук Б. М., Деревянко Б. В., Заворотько П. П., Ігонін Р. В., Макушев П. В., Притуляк В. М., Романчук С. М. та інші. Проте багатомірність даної наукової тематики, існування діаметрально протилежних, іноді суперечливих, наукових позицій з досліджуваної проблематики обумовлює потребу більш детального її висвітлення й аналізу.

Метою даної статті є дослідження процесу формування та розвитку засад правового регулювання органів примусового виконання судових рішень в Україні за радянських часів, що включатиме визначення характерних рис та особливостей їх правового регулювання у цей період.

Виклад основного матеріалу. Дослідження радянського періоду в історії України дає підстави вітчизняним ученим, з висновками яких ми повною мірою погоджуємося, констатувати, що Жовтневий переворот 1917 р. ознаменував докорінні зміни в усіх галузях суспільного життя, у тому числі, в організації діяльності судової та виконавчої влади. Інститут судових приставів було скасовано одночасно зі старою судовою системою Російської імперії.

У перші місяці існування радянської влади нові органи виконання судових рішень організовувалися з ініціативи народу. Рішення судів у цивільних справах і вироки в кримінальних справах виконувалися судовими виконавцями, органами міліції, волосними й сільськими виконками. Першим законодавчим актом про суд в УРСР стала Постанова Народного Секретаріату від 4 січня 1918 р. «Про запровадження народного суду», яка практично дублювала положення Декрету РНК РРСФР «Про суд» № 1 від 22 листопада 1917 р. Згідно з цією постановою скасовувалася стара судова система, що діяла у царській Росії, повсюди запроваджувалися колегіальні народні суди [1, с. 7; 6, с. 207; 9; 11; 20].

Як слушно зазначає з цього приводу Р. Х. Валеева, скасування судової системи Російської імперії, про яке йшлося у даному Декреті РНК РРСФР, не визначило ні характеру спеціального органу виконання судових рішень, ні порядку виконання судових рішень. У зв'язку з цим, протягом значного проміжку часу ця прогалина законодавчо не була заповнена, рішення судів у цивільних справах, так само, як і вироки в кримінальних справах, приводилися до виконання різними державними органами: міліцією, волосними, сільськими виконками тощо [5, с. 110].

Незважаючи на те, що австрійсько-німецька окупація України 1918–1919 рр. тимчасово призупинила впровадження у життя Постанови Народного Секретаріату від

4 січня 1918 р. «Про запровадження народного суду», радянське законодавство у сфері правового врегулювання інституту виконавчого провадження продовжувало розвиватись. Так, стаття 35 Декрету РРСФР «Про суд» № 2 від 15 лютого 1918 р. встановлювала, що «Исполнение решений и приговоров, впредь до особого декрета о выборных органах исполнения, производится в действовавшем до сих пор порядке с заменой членов милиции Красной гвардией, где таковая существует» [3].

Вперше про створення інституту судових виконавців за радянських часів в Україні на нормативно-правовому рівні йшлося у Тимчасовому положенні про народні суди й революційні трибунали Української РСР, затвердженому Декретом Ради Народних Комісарів УРСР «Про єдиний народний суд» від 14 лютого 1919 р. У ньому наголошувалося, що судовий виконавець – штатний працівник суду, який безпосередньо підпорядковувався судді, як і секретар судового засідання. Тимчасове Положення також передбачало, що судові виконавці обираються радою народних суддів з осіб, які користувалися активним і пасивним виборчим правом та пропрацювали на будь-якій посаді в органах радянської юстиції або склали іспит у губернському суді. Саме судові виконавці визнавалися тим органом, який сприяв суду здійснювати функцію по виконанню судових рішень. Пізніше, у Положенні про місцеві органи юстиції, затвердженому наказом Нарком'юсту УРСР 9 червня 1920 р., було визначено, що судові виконавці є органами з виконання судових рішень народних судів по передачі присудженого майна стягувачеві або продажу описаного майна та забезпечують позов, охорону майна, яке підлягає судовому спору, а також на них покладалось виконання доручень підлеглих Рад зі стягнень, що проводилися за постановами інших органів Радянської влади, перед якими вони зобов'язані були звітувати за свої дії [1, с. 7; 12, с. 32, 36].

За переконанням переважної більшості дослідників, фундаментальним явищем у розвитку законодавства про органи примусового виконання судових рішень радянської України, став Цивільний процесуальний кодекс УРСР, який був прийнятий 30 липня 1924 р після прийняття Цивільного процесуального кодексу Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки 1923 р. Він став першим кодифікованим актом не лише для вітчизняного цивільного процесу, а й для процедури виконання судових рішень, виділеної в окрему завершальну стадію цивільного процесу. ЦПК УРСР 1924 р. складався з п'яти частин, остання з яких «Виконання судових рішень і ухвал» якраз і регламентувала загальні положення, звернення стягнення на майно, стягнення по виконавчих листах з державних установ і державних підприємств, звернення стягнення на заробітну плату робітників і службовців та інші питання виконання судових рішень [15, с.16 ; 19; 22].

І хоча у науковій літературі давалася неоднозначна характеристика цивільного процесу за ЦПК 1924 р. [25], у ньому вперше на законодавчому рівні закріплювався правовий статус судового виконавця, який визначався як самостійний суб'єкт цивільних процесуальних відносин, що мав визначену компетенцію і зобов'язаний був проводити свою діяльність лише властивими методами і засобами для досягнення кінцевої мети правосуддя [12, с. 42].

У листопада 1927 р. Нарком'юст УРСР видав «Наказ судовим виконавцям», який складався з 200 статей та 15 глав. Деякі вчені цей наказ за структурою та змістом порівнювали з повним і самостійним кодексом судових виконавців, хоча він видавався як підзаконний акт. У ньому, зокрема, було конкретизовано порядок дій судових виконавців, надано їм право складати протоколи відносно осіб, які чинили опір при здійсненні виконавчих дій тощо. Водночас судовому виконавцю заборонялося посягати на гідність боржника, зокрема, проводити його особистий обшук [8, с. 208; 17, с. 436–437; 18, с. 20].

Отже, аналіз нормативно-правових актів радянської України перших десятиліть дає підстави констатувати про те, що у перші роки існування УРСР діяльність органів примусового виконання судових рішень була достатньо розгалужено регламентована як на законодавчому, так і на підзаконному рівнях.

Надаючи певні характеристики радянському законодавству про органи примусового виконання судових рішень, більшість вітчизняних дослідників схиляється до думки про те, що воно невпинно перетворювалося на стадію цивільного процесу, а самі ці органи вливалися у судову систему як її невід'ємна частина.

Однак, ми не можемо у повній мірі розділити міркування таких дослідників, як І. Л. Бородин та Є. М. Гришко, котрі вказують, що законодавство радянського періоду про органи примусового виконання судових рішень не лише перейняло, а й розвинуло традицію дореволюційного права, коли основний контроль за діяльністю судових виконавців (приставів) здійснювався судовими органами, та встановило так, що в результаті судові виконавці стали підкорятися у своїй діяльності безпосередньо суду [4; 7, с. 80].

Дійсно, не можна не погодитися з тим, що виконання судових рішень, насамперед, з цивільних справ історично тривалий час розглядалося як невід'ємна частина судового процесу. Це, як справедливо зауважує науковець О. В. Гетманцев, пов'язано з тим, що з прийняттям Статуту цивільного судочинства у 1864 році було виділено окрему форму судової діяльності – цивільне судочинство, яка, у свою чергу, сприяла формуванню самостійної галузі права – цивільного судочинства (процесу) і дало поштовх для розвитку науки цивільного процесуального права. Статут включав цілий ряд норм, які регулювали порядок виконання судових рішень у цивільних справах. У радянський же період цивільні процесуальні кодекси УРСР 1924 і 1929 рр. містили окремі частини під назвою «виконання судових рішень і ухвал». Тому, на його думку, серед процесуалістів був поширений погляд, який надалі став домінуючим у науці радянського цивільного процесуального права, що виконання судових рішень є стадією (завершальною) цивільного процесу. Такий підхід став аксіомою в цивільному процесуальному праві і довгий час не піддавався сумніву, оскільки вважалося, що без виконання судових рішень у цивільному процесі не будуть виконані основні завдання судочинства, а отже судовий захист стане не ефективним [6, с. 75–76].

Водночас даний дослідник на підставі аналізу положень Статуту цивільного законодавства 1864 р. заострює увагу на подвійній природі виконавчого провадження кінця XIX – початку XX ст. За його словами, з одного боку, це – процес, порядок у межах якого суд після вирішення питання про законність вимог позивача, розглядає питання про розмір вимоги у випадках передбачених Статутом (наприклад, за позовами про стягнення судових витрат, збитків тощо). Позивач вправі обмежитися лише визнанням законності його вимоги, що підтверджує належність йому права. У такому випадку рішення не підлягало виконанню. Якщо позивач вимагав визначити розмір вимоги (у грошовому чи матеріальному еквіваленті), то судові рішення могло бути звернено до примусового виконання. Цей судовий процес, щодо визначення розміру вимоги, характеризувався як «виконавчий процес», або «виконавчий порядок провадження». З іншого ж боку, виконавче провадження – це провадження з виконання судових рішень, завершальний етап судового процесу. Інакше кажучи, рішення суду підлягало за певних умов примусовому виконанню спеціально уповноваженими на те органами (судовий пристав, поліція). У першому випадку судовому рішенню надавалася ознака виконуваності, а у другому – рішення підлягало практичному виконанню [6, с. 76].

Означену тезу про подвійну правову природу виконавчого провадження у дореволюційний період доволі вдало, з нашого погляду, розкриває інший вітчизняний дослідник В. А. Бабич, який вказує, що у дореволюційний період виконавчому провадженню були притаманні ознаки інституту адміністративного права, а саме: наявність спеціального державного органу як обов'язкового суб'єкта виконавчого провадження; учасники виконавчого провадження не були рівноправними суб'єктами; виконавче провадження завжди виникало незалежно від волевиявлення боржника; боржник повинний був виконувати свої обов'язки під загрозою санкцій у вигляді юридичної відповідальності. Проте ситуація докорінно змінилася після прийняття Постанови Народного Секретаріату від 4 січня 1918 р. «Про запровадження народного суду», яка передбачала скасування посад судових приставів. У 1924 році було прийнято перший ЦПК УРСР, значна частина якого стосувалася регламентації примусового виконання судових рішень. Так, незважаючи на адміністративну природу правовідносин виконавчого провадження, законодавець необґрунтовано визначив їх місце в системі цивільного процесуального права [2, с. 154–155].

Таким чином, змістовне дослідження законодавства радянського періоду, яке регламентувало діяльність органів примусового виконання судових рішень, показує, що вже з перших років воно поступово ставало частиною цивільно-процесуального законодавства та

радянської судової системи, однак його правове забезпечення ґрунтувалось на інших, аніж у дореволюційний період, засадах. Органи примусового виконання судових рішень втрачали адміністративно-правові важелі впливу та перетворювалися у пряому сенсі на «сліпих виконавців» радянської судової системи.

Процес, на який звертають увагу вищезазначені дослідники, набував все більшого розвитку у наступних законодавчих актах про регламентацію діяльності органів примусового виконання судових рішень радянської доби.

1 грудня 1929 р. постановою Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету від 5 листопада 1929 р. був уведений в дію новий ЦПК УРСР. Як стверджує вітчизняний правник В. В. Комаров, цей Кодекс не змінив форми існуючого цивільного судочинства, по суті змістовно та структурно дублюючи ЦПК УРСР 1924 р. Закон складався з шести частин та п'яти додатків, частина п'ята якого була присвячена виконанню судових рішень та ухвал [15, с. 60–61].

Майже через десятиліття був прийнятий Закон СРСР «Про судоустрій СРСР, союзних і автономних республік» від 16 серпня 1938 р., згідно з яким було визначено судових виконавців виключним органом, що здійснює примусове виконання судових рішень і ухвал. Разом з тим наголошувалося, що судові виконавці перебувають при народних і обласних судах, а також при Верховних Судах автономних і союзних республік, і вони призначаються наркомом юстиції союзної республіки, а в автономних – наркомом юстиції автономної республіки [13].

Прикріплення органів примусового виконання судових рішень до судової системи було детально прописано у ряді законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів тієї доби: Положенні «Про Наркомат юстиції УРСР» від 27 грудня 1939 р., яке передбачало створення у складі Наркомату юстиції відділу судових виконавців; Наказі Президії Верховної Ради СРСР від 30 квітня 1955 р. «Про порядок призначення судових виконавців», яким встановлено, що судові виконавці знаходяться тільки при судових органах, а також Законі УРСР «Про судоустрій УРСР» від 30 червня 1960 р., яким остаточно закріплено, що судові виконавці знаходяться при народних судах і призначаються на посаду головою обласного суду за клопотанням народних суддів або головою районного народного суду [10, с. 195; 20].

Правовою основою організації діяльності виконавчого провадження в кінці 30-х рр. ХХ ст. також була Інструкція про порядок виконання судових рішень, затверджена Народним комісаріатом юстиції СРСР 28 вересня 1939 р., яка докладно регламентувала порядок застосування різних заходів примусового виконання рішення, звітність судових виконавців, оскарження їх дій до суду, при якому здійснювалося примусове виконання [16, с. 456].

Характеризуючи процес становлення органів примусового виконання судових рішень УРСР в ретроспективі, такі дослідники як Р. В. Ігонін та Л. С. Самсонова цілком справедливо констатують, що місце інституту примусового виконання судових рішень за радянської доби було саме в системі судових органів влади [13; 21, с. 14–15].

Статус судових виконавців як невід'ємна складова радянської судової системи, визначений положеннями Закону СРСР «Про судоустрій СРСР, союзних і автономних республік» від 16 серпня 1938 р. та розвинутий у інших нормативно-правових актах залишався незмінним до прийняття 18 липня 1963 р. Цивільного процесуального кодексу УРСР, розділ V якого в своїй першій редакції мав назву «Виконання судових рішень» та регламентував процес виконання судових рішень та актів інших органів, який було покладено на судових виконавців.

Не можна сказати, що Цивільний процесуальний кодекс УРСР 1963 р. змінив правове становище органів примусового виконання судових рішень, хоча суб'єктний склад органів виконання судових рішень було суттєво розширено. Як і в попередніх цивільно-процесуальних кодексах судові виконавці залишались штатними працівниками судів, які у своїй діяльності безпосередньо підпорядковувалися судам. Так, відповідно до правових положень частини першої статті 373 ЦПК УРСР суд розглядався як суб'єкт виконавчого процесу, на який було покладено права та обов'язки в системі яких, важливе місце відводилося обов'язку судді здійснювати контроль за правильним і своєчасним виконанням судових рішень [23].

Принагідно зазначимо, що погляд на виконання судових рішень виключно як на стадію цивільного судочинства піддавався критиці й за радянських часів. Так, М. К. Юков ще у 1975 році стверджував, що виконавче провадження – це комплексна самостійна галузь права, до предмету якої входять як процесуальні, так і матеріально-правові відносини, неоднорідні за своїм змістом та галузевою належністю, тому її не можна ототожнювати із загальноприйнятим в науці радянського цивільного процесуального права постулатом про те, що «виконання», або «виконавче провадження» має за мету забезпечення реального захисту суб'єктивних матеріальних прав та охоронюваних законом інтересів шляхом реалізації актів юрисдикційних органів, а, отже, є завершальною стадією цивільного процесу [24, с. 92–93].

Подальший розвиток правового регулювання діяльності органів примусового виконання судових рішень радянської України здебільшого носив, як справедливо визначив український дослідник А. М. Авторгов [1, с. 7], інструкційний характер.

Так, у жовтні 1966 р. Президія Верховного Суду УРСР затвердила Інструкцію «Про порядок виконання судових рішень», а 24 квітня 1973 р. міністром юстиції СРСР була затверджена нова Інструкція «Про порядок виконання судових рішень», якою регламентовано процесуальні дії судового виконавця. В Інструкції про порядок виконання судових рішень, затвердженій наказом Міністерства юстиції СРСР від 24 квітня 1973 р. № 7, а також прийнятій пізніше Інструкції про виконавче провадження, затвердженій наказом Міністерства юстиції СРСР від 15 листопада 1985 р. № 22 знову ж таки прослідковується тісний зв'язок виконавчого провадження та цивільного процесу, що зумовлюється тим фактом, що судові виконавці знаходилися при районних судах, керівництво діяльністю судових виконавців покладалося на голову районних (міських) народних судів та народних суддів [14].

Висновки. Узагальнюючи наведені у дослідженні точки зору та наукові підходи до визначення юридичної природи органів примусового виконання судових рішень в Україні у радянській період, можна зробити однозначний висновок про те, правове регулювання органів примусового виконання судових рішень розвивалося виключно у традиціях та рамках радянської правової системи, яка ґрунтувалася на розумінні держави як апарату класового панування. Відповідно до цього підходу, панівним у праві була підтримка та захист державних інтересів.

Органи примусового виконання судових рішень у радянській Україні не мали жодних адміністративно-правових важелів, їх правовий статус практично цілком регламентувався цивільним процесуальним законодавством. Вважалося, що виконавче провадження є завершальною стадією цивільного процесу, а самі судові виконавці підпорядкувалися, з одного боку, у процесуальній діяльності – суду, а з іншого, у кадрових питаннях – органам юстиції.

Список використаних джерел:

1. Авторгов А. М. Адміністративно-правовий статус державного виконавця: автореф. дис ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. М. Авторгов. – Київ, 2008. – 17 с.

2. Бабич В. А. Адміністративно-процесуальна природа правовідносин виконавчого провадження / В. А. Бабич // Науковий вісник Національного університету ДПС. України (економіка, право). – 2011. – № 4(55). – С. 154–159.

3. Бадалова О. С. Державна виконавча служба за часів Київської Русі [Електронний ресурс] / О. С. Бадалова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер.: Державне управління. – 2013. – Т. 214, Вип. 202. – С. 88–92. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2013_214_202_19

4. Бородін І. Л. Правове регулювання виконавчого провадження історія, сучасність [Електронний ресурс] / І. Л. Бородін. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/viewFile/10701/14271>

5. Валеева Р. Х. Исполнение судебных решений в первые годы советской власти / Р. Х. Валеева // Правоведение. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1959. – № 1. – С. 109–113.

6. Гетманцев О. В. Звернення судових рішень до виконання в системі цивільного судочинства / О. В. Гетманцев // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2013. – Вип. 660 : Правознавство. – С. 75–80.

7. Гришко Є. М. Державне управління у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів в Україні: дис ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Євгеній Михайлович Гришко. – Київ. – 2016. – 221 с.
8. Гук Б. М. Історико-правові передумови створення та розвитку Державної виконавчої служби України / Б. М. Гук // Публічне право. – 2012. – № 3 (7). – С. 205–211.
9. Декрет о суде № 1 от 22 ноября (5 декабря) 1917 года // Декреты Советской власти / Ред. комис. Г. Д. Обичкин и др. : В 2-х т. – М. : Гос. изд-во полит. литературы, 1957. – С. 124–126.
10. Деревянко Б. В. Періодизація правового регулювання виконання рішень господарських та інших судів. / Б. В. Деревянко // Університетські наукові записки. – 2014. – № 2 (50). – С. 192–198.
11. Дзисюк Я. М. Історичний розвиток проваджень у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби [Електронний ресурс] / Я. М. Дзисюк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. – 2014. – Вип. 8. – С. 81–83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_22
12. Заворотько П. П. Виконання судових рішень в Українській РСР (історико-правовий нарис) / П. П. Заворотько, В. П. Пастухов. – К., 1973. – 216 с.
13. Ігонін Р. В. Проблема співвідношення і взаємодії органів примусового виконання судових рішень і судів загальної юрисдикції (структурно-функціональний вимір) [Електронний ресурс] / Р. В. Ігонін // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. – 2010. – № 2. – С. 38–44. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2010_2%285%29_6
14. Інструкція про виконавче провадження, затверджена Міністерством юстиції СРСР 15.11.1985 р. за № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0022323-85>
15. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України / В. В. Комаров. – Х. : Право, 2012. – 624 с.
16. Курс советского гражданского процессуального права: Судопроизводство по гражданским делам. В 2-х т. Т. 2 / Богуславский М. М., Гукасян Р. Е., Гуреев П. П., Добровольский А. А., и др.; Редкол. : Гуреев П. П., Добровольский А. А., Мельников А. А. (Отв. ред.) и др. – М. : Наука, 1981. – 510 с.
17. Макушев П. В. Адміністративно-правова діяльність Державної виконавчої служби: історико-правовий аспект / П. В. Макушев // Актуальні проблеми політики. – 2014. – Вип. 51. – С. 428–440.
18. Наказ судовим виконавцям 1927 р. / О. Кузьменко, А. Авторгов // Правовий статус державного виконавця у радянському праві. – Право України. – 2007. – № 9. – С. 17–20.
19. Рейхель М. О. Гражданський процесуальний кодекс УССР / М. О. Рейхель // Вестн. Сов. юстиции. – 1924. – № 19 (29). – С. 615–618.
20. Романчук С. М. Виконавче провадження – історія та сьогодення. Історичний екскурс [Електронний ресурс] / С. М. Романчук. – Режим доступу: http://just-mykolaiv.gov.ua/vikonavche_provadzhennja_istorija_ta_sogodennja_istorichnij_ekskurs
21. Самсонова Л. С. Принудительное исполнение как самостоятельный этап правоприминительного процесса / Л. С. Самсонова // Государство и право в системе социального управления. – Свердловск : ЮурГу, 1981. – С. 14–16.
22. Ходжаш А. В. Исполнение судебных решений по гражданському процесуальному кодексу / А. В. Ходжаш // Вестн. Сов. Юстиции. – 1924. – № 12 (22). – С. 340–345.
23. Цивільний процесуальний кодекс України УРСР 1963 р. (ст. ст. 289–428) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1503-06/ed19960311/page2>
24. Юков М. К. Самостоятельность норм, регулирующих исполнительное производство / М. К. Юков // Проблемы совершенствования ГПК РСФСР. – Свердловск, 1975. – С. 91–97.
25. Valentinas Mikelenas. Reform of Civil Procedural Law in the Republic Lithuania during 1990–1996, ZZPInt 2 (1997). – P. 250–251.

* Француз Іван Григорович – аспірант ВНЗ Університет економіки та права «КРОК».

Стаття надійшла до редакції 09.04.2017 р.